

Maciej Bujalski

Asystent, Uniwersytet Jagielloński, Wydział Prawa i Administracji, Katedra Prawa Cywilnego, Zakład Prawa Prywatnego Porównawczego; doktorant, Szkoła Doktorska Nauk Społecznych Uniwersytetu Jagiellońskiego (ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4004-8319>).

Zgodność projektu ustawy o kredycie konsumenckim z 4.07.2025 r. z dyrektywą 2023/2225

Słowa kluczowe: kredyt konsumencki, transpozycja dyrektywy, dyrektywa 2023/2225, CCD2

Artykuł analizuje z perspektywy zgodności z prawem unijnym projekt ustawy o kredycie konsumenckim z 4.07.2025 r.¹, który miałby służyć transpozycji do prawa polskiego dyrektywy 2023/2225 z 18.10.2023 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę 2008/48/WE (CCD2)². W tekście wyszczególniono te rozwiązania projektu, których przyjęcie mogłoby prowadzić do sprzeczności regulacji krajowej z dyrektywą 2023/2225 wobec harmonizacji zupełnej, której ta jest poddana. Krytyczna ocena obejmuje m.in. zakaz dyskryminacji, przepisy dotyczące oceny zdolności kredytowej, zmiany postanowień umowy, przedterminową spłatę kredytu, nieznaną dyrektywie reguły dotyczące obowiązków informacyjnych, a także kwestie terminologiczne. Celem tekstu jest zwrócenie uwagi polskiego prawodawcy na potencjalne sprzeczności projektu z prawem unijnym, by uniknąć ich na etapie transpozycji dyrektywy 2023/2225.

1. Wprowadzenie

Dnia 4.07.2025 r. na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji został opublikowany projekt nowej ustawy o kredycie konsumenckim, mającej transponować do prawa polskiego dyrektywę 2023/2225. Dyrektywa ta, zgodnie ze swoim art. 48 ust. 1, winna być transponowana do prawa polskiego do 20.11.2025 r., zaś przepisy transponujące dyrektywę powinny być stosowane od 20.11.2026 r. Za przygotowanie projektu odpowiedzialny był Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Projekt został opublikowany w czasie, w którym problematyka kredytów konsumenckich, o niekwestionowanej doniosłości społecznej, jest – jeszcze w ramach określonych obowiązującą ustawą z 12.05.2011 r. o kredycie konsumenckim³ i dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z 23.04.2008 r. w sprawie umów o kredyt

konsumencki oraz uchylającą dyrektywę Rady 87/102/EWG⁴ – przedmiotem ożywionej dyskusji prawniczej, czego pochodną są m.in. liczne pytania prejudycjalne formułowane przez sądy polskie⁵. W tym kontekście tym istotniejsza jest nie tylko terminowa transpozycja nowej dyrektywy w sprawie umów o kredyt konsumencki, lecz przede wszystkim transpozycja prawidłowa, która nie wywoła dalszych niepotrzebnych wątpliwości co do treści prawa polskiego w kontekście norm prawa unijnego.

Tekst ten odpowiada na pytanie o zgodność prawa polskiego z dyrektywą 2023/2225, gdyby nowa ustawa o kredycie konsumenckim została przyjęta w brzmieniu wynikającym z projektu. Należy przy tym uwzględnić, że dyrektywa 2023/2225 przewiduje, zgodnie z jej art. 42 ust. 1, harmonizację zupełną. Oznacza to, że państwa członkowskie nie mogą przyjąć reguł

1 Projekt dostępny pod adresem: <https://legislacja.gov.pl/docs/2/12399650/13141458/13141459/dokument725921.pdf> (dostęp: 10.07.2025 r.) – dalej projekt. Część uwag przedstawionych w niniejszym tekście jest wynikiem prac zespołu Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, pod kierownictwem prof. dr. hab. Jerzego Pisulińskiego, w ramach konsultacji projektu ustawy, które miały miejsce przed jego opublikowaniem.

2 Dz.Urz. UE L 2023/2225, ze zm. – dalej dyrektywa 2023/2225.

3 Dz.U. z 2024 r. poz. 1497 ze zm. – dalej u.k.k.

4 Dz.Urz. UE L 133, s. 66, ze zm. – dalej dyrektywa 2008/48/WE.

5 Zob. np. sprawy zarejestrowane w ostatnich latach w Trybunale Sprawiedliwości pod sygnaturami: C-71/24 (sprawa wykreślona), C-180/24 (sprawa wykreślona), C-566/24, C-744/24, C-831/24 oraz zapadłe wyroki TS: z 24.10.2024 r., C-339/23, Horyzont Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty przeciwko LC, EU:C:2024:918; z 13.02.2025 r., C-472/23, Lexitor sp. z o.o. przeciwko A. B. S.A., EU:C:2025:89 i z 9.10.2025 r., C-80/24, Zwrotybankowe.pl sp. z o.o. przeciwko Powszechnej Kasie Oszczędności Bank Polski S.A., EU:C:2025:767.

krajowych odbiegających od standardu wynikającego z dyrektywy, choćby z korzyścią dla konsumentów⁶. W tym kontekście, artykuł zwraca uwagę na potencjalne błędy transpozycyjne, którymi skutkowałoby przyjęcie ustawy w brzmieniu odpowiadającym projektowi z 4.07.2025 r. Występowanie takich błędów nie tylko rodzi odpowiedzialność państwa członkowskiego⁷, lecz także negatywnie wpływa na rynek, nie gwarantując odpowiedniego poziomu pewności prawa. W konsekwencji, z jednej strony, kredytodawcom trudniej jest dochować ciążących na nich wymogów, skoro ich obowiązki mogą się różnić w świetle przepisów krajowych i w świetle przepisów dyrektywy. Z drugiej strony także konsumenci nie mogą być pewni standardu przysługującej im ochrony.

Podejmowane w tym opracowaniu pytanie wymusza strukturę tekstu, która nie może być oparta na spójnym ciągu argumentacyjnym, a siłą rzeczy musi być nieco wrywkowa, skupiając się na tych przepisach projektu, w odniesieniu do których pojawia się istotna wątpliwość co do ich zgodności z dyrektywą 2023/2225. W ramach rozważań wyróżniono więc zagadnienia, co do których można przedstawić wątpliwości obejmujące prawidłowość transpozycji. Są one przedstawione w takiej kolejności, w jakiej ujmuje je projekt.

Równocześnie lektura projektu pozwala na zidentyfikowanie jego dalszych mankamentów, które nie wiążą się ściśle z podejmowaną w tym opracowaniu kwestią zgodności z dyrektywą 2023/2225 i nie będą przedmiotem analizy. Kwestie te można jedynie zasygnalizować. Przykładowo negatywnie wypada ocenić zbyt szerokie wyłączenie przepisów ustawy z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny⁸ dotyczących umowy pożyczki (art. 59 ust. 4 projektu). Projektowane wyłączenie obejmie także regulację odnoszącą się do zabezpieczenia pożyczki (art. 720³ k.c.), choć projekt nie zawiera analogicznej normy ochronnej (w ślad za dyrektywą wymaga jedynie zawarcia w treści umowy informacji o sposobie zabezpieczenia kredytu – art. 48 ust. 1 pkt 15 projektu). Skutek jest paradoksalny, ponieważ konsumenci zawierający umowy pożyczki nieobjęte reżymem ustawy o kredycie konsumenckim korzystają z wyższego poziomu ochrony. Nadto norma przewidująca to wyłączenie zawarta jest w przepisie dotyczącym maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych, choć – jak wykazano – zakres wyłączenia jest szerszy. Dalej źródłem szczególnych wątpliwości, a potencjalnie i licznych sporów sądowych, będzie art. 66 ust. 5 projektu, pozwalający na zakwestionowanie przez kredytodawcę oświadczenia konsumenta o skorzystaniu z sankcji kredytu „póldarmowego” (art. 66 ust. 4 projektu). Choć to ostatnie rozwiązanie jest konstrukcyjnie dopuszczalne w świetle art. 44 ust. 1 dyrektywy 2023/2225, można mieć wątpliwości, czy realizuje ono zasadę skuteczności⁹. Dalsza analiza skupi się jednak ściśle na tych

przepisach projektu, które odbiegają od regulacji dyrektywy 2023/2225, rozpoczynając od kwestii definicyjnych i zakresu przedmiotowego ustawy.

2. Kredyt odnawialny kredytem na czas nieoznaczony

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 4 projektu ustawę miałyby się stosować m.in. do umów o kredyt odnawialny. Umowom tym poświęcone są także dwa przepisy szczególne, tj. art. 77 i 78 projektu (transponujące art. 28 dyrektywy 2023/2225). Projekt nie definiuje pojęcia umowy o kredyt odnawialny i posługuje się nim w sposób błędny. Z perspektywy właściwości stosunku prawnego nie chodzi bowiem o umowę o kredyt odnawialny, a o umowę o kredyt zawartą na czas nieoznaczony. Błąd ten wynika co prawda już z tłumaczenia polskiej wersji językowej dyrektywy 2023/2225 i występował także pod rządami dyrektywy 2008/48/WE. W doktrynie¹⁰ i orzecznictwie¹¹ trafnie go zidentyfikowano, stwierdzając, że przez pojęcie to należy rozumieć właśnie umowy o kredyt zawarte na czas nieoznaczony. Jest to szczególnie istotne, gdy uwzględnia się, że umowa o kredyt odnawialny (rozumiana w kategoriach ekonomicznych) może być zawarta zarówno na czas oznaczony, jak i nieoznaczony¹². Projektodawcy, znając wątpliwości powstałe na tle ustawy z 2011 r., powinni uniknąć ich powtórzenia w nowej ustawie.

Przy tej okazji należy odnieść się do art. 78 projektu, przyznającego kredytodawcom prawo zawieszenia wypłat w odniesieniu do kredytów na czas nieoznaczony. Pozytywnie wypada ocenić odejście w tym kontekście od pojęcia wypowiedzenia umowy (art. 43 u.k.k.) i posłużenie się kategorią zawieszenia wypłat, co stanowi łagodniejszą interwencję w stosunek umowny¹³. Rozwiązanie to jest korzystniejsze dla konsumenta, bowiem skorzystanie przez kredytodawcę z przysługującego mu uprawnienia nie znosi stosunku umowy kredytu, co oznacza, że gdy zdezaktualizują się przesłanki uzasadniające zawieszenie wypłat, umowa może być dalej wykonywana na dotychczasowych warunkach.

zob. wyroki TS: z 5.03.2020 r., C-679/18, OPR-Finance s. r. o. przeciwko GK, EU:C:2020:167, pkt 27–28; z 11.01.2024 r., C-755/22, Nárókuj s.r.o. przeciwko EC Financial Services, a.s., EU:C:2024:10, pkt 42. Trzeba jednak pamiętać, że proporcjonalność sankcji trzeba oceniać w kontekście jej skuteczności i odstraszającego charakteru, co oznacza także praktyczną łatwość osiągnięcia skutków wynikających z zastosowania sankcji – zob. F. Cafaggi, P. Lamiceli, *The Principles of Effectiveness, Proportionality and Dissuasiveness in the Enforcement of EU Consumer Law: The Impact of a Triad on the Choice of Civil Remedies and Administrative Sanctions*, „European Review of Private Law” 2017/3, s. 577–579.

10 M. Kloda, *Niektóre uprawnienia konsumenta w nowej dyrektywie o kredycie konsumenckim*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2009/11, s. 22; J. Pisuliński [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 8, *Prawo zobowiązań – część szczegółowa*, red. J. Panowicz-Lipska, Warszawa 2011, s. 455; B. Wyżykowski, *Kredyt odnawialny na tle ustawy o kredycie konsumenckim – wybrane zagadnienia*, „Monitor Prawniczy” 2019/23, s. 1272; T. Czech, *Kredyt konsumencki. Komentarz*, Warszawa 2023, s. 633–634; A. Wiewiórowska-Domagalska, M. Bujalski [w:] *Zobowiązania*, t. V, *Przepisy pozakodeksowe. Komentarz*, red. P. Machnikowski, Warszawa 2025, s. 468.

11 W szczególności zob. wyrok SN z 30.01.2019 r., I NSK 9/18, LEX nr 2643248, w którym przedstawiono bogatą argumentację licznie odwołującą się do orzecznictwa TS i zasad wykładni prawa unijnego. Należy jednak zaznaczyć, że wyrok ten został wydany przez Izbę, która nie jest niezawisłym i bezstronnym sądem ustanowionym uprzednio na mocy ustawy.

12 B. Wyżykowski, *Kredyt...*, s. 1271.

13 A. Wiewiórowska-Domagalska, M. Bujalski [w:] *Zobowiązania...*, s. 470.

6 Ogólnie co do problemów związanych z transpozycją dyrektyw unijnych opartych na harmonizacji zupełnej w dziedzinie prawa konsumenckiego zob. A. Kunkiel-Kryńska, *Tendencje harmonizacyjne w prawie konsumenckim Unii Europejskiej*, „Studia Prawnicze” 2012/2, s. 91–100; A. Wiewiórowska-Domagalska, *O celu i metodzie transpozycji dyrektyw unijnych – na przykładzie projektu ustawy o prawach konsumenta*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2014/1, s. 132–136, 145–149.

7 Zamiast wielu zob. A. Kunkiel-Kryńska, *Metody harmonizacji prawa konsumenckiego w Unii Europejskiej i ich wpływ na procesy implementacyjne w państwach członkowskich*, Warszawa 2013, s. 36–37.

8 Dz.U. z 2025 r. poz. 1071 ze zm. – dalej k.c.

9 Wydaje się, że projektodawca chciał w ramach tej normy uwzględnić orzecznictwo TSUE, zgodnie z którym ocena proporcjonalnego charakteru sankcji w jednostkowym przypadku należy do sądu krajowego,

Równocześnie jednak przepis ten – podobnie jak obowiązujący art. 43 u.k.k. – narusza standard wynikający z prawa unijnego. Po pierwsze, dyrektywa 2023/2225 przewiduje, że kredytodawca może wykonać to uprawnienie z obiektywnie uzasadnionych przyczyn, podczas gdy projektowany przepis wiąże to uprawnienie z niedotrzymaniem przez konsumenta zobowiązań dotyczących warunków udzielenia kredytu określonych w umowie i utratą przez konsumenta zdolności kredytowej (art. 78 ust. 1 projektu). Jest więc ujęty zbyt wąsko, zwłaszcza gdy uwzględni się, że kategoria obiektywnie uzasadnionych przyczyn odnosi się nie tylko do relacji kontraktowej łączącej konsumenta i kredytodawcę, lecz także np. względów interesu publicznego¹⁴. Po drugie, statuując wyjątek od obowiązku poinformowania konsumenta o wykonaniu prawa do zawieszenia wypłat, art. 78 ust. 2 projektu ogranicza się do sytuacji, gdy przekazanie informacji zabronione jest na podstawie przepisów prawa. Tymczasem dyrektywa 2023/2225 przewiduje taki wyjątek nie tylko wobec zakazu wynikającego z prawa stanowionego, lecz także wówczas, gdy przekazanie tej informacji jest sprzeczne z celami porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego. W konsekwencji projekt przyznaje kredytodawcom uprawnienie o węższym zakresie, niż wynika to z dyrektywy 2023/2225.

3. Zakaz dyskryminacji

Dyrektywa 2023/2225 wprowadza nową, nieznaną dyrektywie 2008/48/WE normę, z której wynika niezwykle szeroko ujęty zakaz dyskryminacji. Artykuł 6 ak. 1 dyrektywy 2023/2225 wymaga, by warunki, które należy spełnić w celu otrzymania kredytu, w żaden sposób nie dyskryminowały konsumentów legalnie przebywających w Unii ze względu na ich narodowość lub miejsce zamieszkania lub z jakiegokolwiek przyczyny, o której mowa w art. 21 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej¹⁵. W ak. 2 stwierdzono z kolei, że dopuszczalne jest stosowanie różnych warunków dostępu do kredytu, o ile warunki te są należycie uzasadnione obiektywnymi kryteriami.

Norma art. 6 dyrektywy 2023/2225 ma szczególny charakter już na poziomie prawa unijnego, co nie ułatwia jej prawidłowej transpozycji. Przepis odwołuje się bowiem do art. 21 KPP, w którym ujęte są cechy, w odniesieniu do których zakazuje się dyskryminacji w ramach porządku prawnego Unii Europejskiej. Przepis ten znajduje zastosowanie w zakresie prawa UE¹⁶. Celem art. 6 dyrektywy 2023/2225 jest zatem wprowadzenie podstawy normatywnej w prawie wtórnym, pozwalającej na stosowanie zakazu dyskryminacji wynikającego z art. 21 KPP w stosunkach horyzontalnych, tj. między podmiotami prywatnymi¹⁷. Równocześnie trzeba mieć na względzie, że w odniesieniu do cech takich jak pochodzenie rasowe i etniczne oraz płeć, zakaz dyskryminacji obejmujący także stosunki prywatnoprawne, w tym umowy kredytu konsumenckiego, wynikał

już z dyrektyw 2000/43/WE¹⁸ i 2004/113/WE¹⁹. Artykuł 6 dyrektywy 2023/2225 nie deroguje norm ochronnych wynikających z przywołanych dyrektyw; regulacje te powinny być współstosowane²⁰. Dalszym problemem jest pogodzenie zakazu z art. 6 dyrektywy 2023/2225 z innymi regułami wynikającymi z dyrektywy, w szczególności w zakresie oceny zdolności kredytowej. Sankcja naruszenia zakazu z art. 6 dyrektywy 2023/2225 pozostawiona jest do doprecyzowania w prawie krajowym.

Transpozycji tej normy ma służyć art. 6 projektu. Wykazuje on jednak wiele mankamentów, spośród których najpoważniejszym jest brak odpowiednika art. 6 ak. 2 dyrektywy 2023/2225. Naruszenie standardu dyrektywy może mieć w tym przypadku bardzo doniosłe konsekwencje praktyczne, skoro w świetle prawa polskiego każdy przypadek zróżnicowanego traktowania mógłby być kwalifikowany jako niedozwolona dyskryminacja. Tymczasem w praktyce przesłanka obiektywnych kryteriów uzasadniających różne traktowanie może odgrywać ważną rolę także w ramach zasady odpowiedzialnego kredytowania czy w ramach personalizacji usług kredytowych²¹. W konsekwencji część praktyk kredytodawców dopuszczalna w świetle dyrektywy musiałaby zostać uznana za niedozwoloną na tle art. 6 projektu. Brak odpowiedniej normy w polskiej ustawie nie daje się łatwo usunąć w drodze wykładni zgodnej z dyrektywą, dla której granicą jest zakaz wykładni *contra legem*²². Pewne wątpliwości może też budzić zakres hipotezy art. 6 ust. 1 projektu. Zakazem dyskryminacji obejmuje on bowiem warunki wnioskowania o kredyt konsumencki, udzielania takiego kredytu oraz wykonywania umowy o kredyt konsumencki, podczas gdy art. 6 dyrektywy 2023/2225 odnosi się wyłącznie do warunków, które należy spełnić w celu otrzymania kredytu. W tym jednak przypadku należy ocenić, że przy wykładni, która uwzględni cel normy, nie dochodzi do naruszenia art. 6 dyrektywy 2023/2225. Istotą normy dyrektywy jest zniwelowanie dyskryminacji w dostępie do kredytów oferowanych na wspólnym rynku. Tymczasem zróżnicowane warunki wykonywania umów kredytu – w tym np. wysokość oprocentowania – mogą prowadzić do tego, że w praktyce określone grupy konsumentów będą ograniczone w dostępie do kredytów, gdyż te będą dla nich dostępne na mniej korzystnych warunkach niż oferowane innym grupom.

Negatywnie należy ocenić redakcję art. 6 ust. 2 projektu, który stanowi, że w sprawach dotyczących dyskryminacji konsumentów stosuje się przepisy ustawy z 3.12.2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania²³. Ustawa ta dokonuje transpozycji m.in. dwóch wspomnianych dyrektyw zakazujących dyskryminacji ze względu

14 Zob. A. Stangret-Smoczyńska, *Zdolność kredytowa w ujęciu prawnym prawa polskiego*, Warszawa 2016, s. 500; T. Czech, *Kredyt...*, s. 646; A. Wiśniewska-Domagalska, M. Bujalski [w:] *Zobowiązania...*, s. 470–471.

15 Wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 389 – dalej KPP.

16 C. Kilpatrick, H. Eklund, *Article 21* [w:] *The EU Charter of Fundamental Rights. A Commentary*, red. S. Peers, T. Hervey, J. Kenner, A. Ward, Oxford 2021, s. 615–616.

17 F. Zoll, M. Bujalski, *Article 1 of Directive 2000/43/EC* [w:] *European Consumer Law. Article-by-Article Commentary*, red. R. Schulze, E. Arroyo Amayuelas, Baden-Baden 2025 (w druku), nb 2.

18 Dyrektywa Rady 2000/43/WE z 29.06.2000 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (Dz.Urz. WE L 180, s. 22, ze zm.).

19 Dyrektywa Rady 2004/113/WE z 13.12.2004 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania mężczyzn i kobiet w zakresie dostępu do towarów i usług oraz dostarczania towarów i usług (Dz.Urz. UE L 373, s. 37, ze zm.).

20 F. Zoll, M. Bujalski, *Article 1 of Directive 2000/43/EC...*, nb 2.

21 E. Arroyo Amayuelas, *A Third Directive on Consumer Credit*, „European Review of Contract Law” 2024/1, s. 23.

22 Zob. np. wyrok TS z 15.04.2008 r., C-268/06, Impact przeciwko Minister for Agriculture and Food i in., EU:C:2008:223, pkt 100; wyrok TS z 24.01.2012 r., C-282/10, Maribel Dominguez przeciwko Centre informatique du Centre Ouest Atlantique, Préfet de la région Centre, EU:C:2012:33, pkt 25.

23 Dz.U. z 2024 r. poz. 1175 ze zm. – dalej ustawa wdrożeniowa.

na pochodzenie rasowe i etniczne (dyrektywy 2000/43/WE) oraz ze względu na płeć (dyrektywy 2004/113/WE). Nie jest do końca jasne, co w tym kontekście oznacza sformułowanie „stosuje się”, zwłaszcza że nie towarzyszy mu wyraz „odpowiednio”. Zakres tej ustawy oraz projektowanej ustawy o kredycie konsumenckim krzyżują się, przy czym, ze względu na odesłanie do art. 21 KPP, art. 6 ust. 1 projektu zakazuje dyskryminacji opartej na bardziej licznych i otwartym katalogu kryteriów. Zgodnie z jedną możliwą interpretacją przepis art. 6 ust. 2 projektu miałby na celu wyłącznie doprecyzować, że zakaz dyskryminacji wynikający z art. 6 ust. 1 projektu nie wyłącza – w zakresie jej normowania – zastosowania przepisów ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania. Wówczas znaczenie tej normy byłoby ograniczone. Druga interpretacja zakłada, że projektowany przepis ma na celu powiązanie naruszeń zakazu dyskryminacji wynikającego z art. 6 ust. 1 projektu z reżymem ustawy wdrożeniowej. Oznaczałoby to m.in., że do oceny, czy doszło do dyskryminacji należy stosować kryteria kwalifikacyjne różnicujące dyskryminację bezpośrednią i pośrednią oraz molestowanie (art. 3 ustawy wdrożeniowej)²⁴, a czyn dyskryminujący można sankcjonować w ramach reżymu ustawy, w szczególności wedle reguł odnoszących się do odszkodowania (art. 12 i n. ustawy wdrożeniowej). W konsekwencji zastosowanie przepisów ustawy wdrożeniowej zostałoby rozszerzone także na przypadki dyskryminacji nieobjęte jej bezpośrednim zakresem normowania. Taka interpretacja zapewniłaby konsumentom wysoki standard ochrony przed dyskryminacją w dostępie do kredytów konsumenckich i należy ją postulować. Na etapie prac legislacyjnych konieczne byłoby jednak doprecyzowanie celu i zakresu odesłania z art. 6 ust. 2 projektu w sposób, który uwzględniałby, że zakaz dyskryminacji wynikający z art. 6 dyrektywy 2023/2225 jest szerszy, a w konsekwencji nieobjęty przepisami ustawy wdrożeniowej stosowanymi wprost.

4. Sprzedaż wiązana i sprzedaż łączona

W praktyce rynkowej kredyty mogą być oferowane konsumentom wraz z innymi usługami finansowymi. Wówczas, w zależności od tego, czy umowa jest dostępna dla konsumenta oddzielnie, wyróżnia się sprzedaż wiążaną – gdy umowa taka nie jest dla konsumenta dostępna oddzielnie – i sprzedaż łączoną. Usług sprzedaży łączonej i sprzedaży wiązanej dotyczy art. 14 dyrektywy 2023/2225, dopuszczając tę pierwszą, a zakazując drugiej. Kwestii tej nie regulowała dotychczas dyrektywa 2008/48/WE. W projekcie zakaz sprzedaży wiązanej wynika z art. 14, który tak jak przepis dyrektywy 2023/2225 przewiduje wyjątek od zakazu. Wyjątek ten dotyczy prowadzenia rachunku płatniczego lub oszczędnościowego, którego wyłącznym celem jest gromadzenie kapitału na spłatę kredytu, obsługa kredytu, łączenie zasobów w celu uzyskania kredytu lub zapewnienie kredytodawcy dodatkowego zabezpieczenia w przypadku

zaległości w spłacie kredytu. W tym zakresie art. 14 projektu należy transponuje dyrektywę 2023/2225, wprowadza jednak dalszą przesłankę dopuszczalności sprzedaży wiązanej, jaką jest bezpłatny charakter tego rachunku. Wymogu takiego nie przewiduje dyrektywa 2023/2225, a w konsekwencji art. 14 projektu – mimo że jest dla konsumentów korzystniejszy niż standard dyrektywy – narusza zasadę harmonizacji zupełnej. Projektodawca powtórzył w tym przypadku rozwiązanie wynikające z art. 9 ust. 1 ustawy z 23.03.2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami²⁵, który transponuje art. 12 ust. 2 lit. a dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z 4.02.2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi i zmieniającej dyrektywy 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010²⁶. Ta dyrektywa poddana jest jednak harmonizacji minimalnej (art. 2 ust. 1 dyrektywy 2014/17/UE), co pozwalało polskiemu ustawodawcy ustanowić wyższy standard ochrony konsumentów, a wprowadzenie dalszej przesłanki nie naruszało prawa unijnego²⁷.

Także zgodność wynikającej z art. 16 projektu regulacji sprzedaży łączonej z dyrektywą 2023/2225 budzi poważne wątpliwości. Dyrektywa ogranicza się bowiem w zasadzie do ustalenia dopuszczalności praktyki sprzedaży łączonej zdefiniowanej w art. 3 pkt 16 dyrektywy 2023/2225. Tymczasem projektowana regulacja polska, oprócz przesądzenia dopuszczalności tej praktyki w art. 16 ust. 1 projektu, zawiera dwa dalsze unormowania odnoszące się do ciężących na kredytodawcy obowiązków informacyjnych, a więc materii objętej harmonizacją zupełną w ramach dyrektywy 2023/2225. Ustęp 2 art. 16 projektu przewiduje obowiązek poinformowania konsumenta, na trwałym nośniku, że kredyt jest dostępny również bez dodatkowych produktów lub usług finansowych, zaś ust. 3 wprowadza obowiązek przekazania w takim przypadku konsumentowi formularza informacyjnego dotyczącego oferty kredytu konsumenckiego bez sprzedaży łączonej. **Nałożenie na kredytodawców nowych, nieznanych dyrektywie obowiązków informacyjnych stanowi naruszenie standardu wynikającego z dyrektywy 2023/2225.** Dyrektywa ta ma bowiem na celu nie tylko ochronę konsumentów, lecz także ułatwienie powstania dobrze funkcjonującego wewnętrznego rynku kredytów konsumenckich²⁸. Wprowadzenie dodatkowych wymogów informacyjnych obowiązujących tylko w jednym państwie członkowskim nie pozwalałoby na realizację drugiego z celów. Można co prawda próbować argumentować, że przepisy art. 16 ust. 2 i 3 projektu miały przesądzić, że w odniesieniu do samej umowy o kredyt konsumencki obowiązki informacyjne wynikające z dyrektywy 2023/2225 mają zostać zrealizowane w takim samym zakresie, jak gdyby nie była to oferta powiązana z innymi usługami lub produktami finansowymi, jednak redakcja tych przepisów nie oddaje normy takiej treści i rodzi ryzyko sprzeczności z dyrektywą 2023/2225.

25 Dz.U. z 2025 r. poz. 720.

26 Dz.Urz. UE L 60, s. 34, ze zm. – dalej dyrektywa 2014/17/UE.

27 D. Rogoń [w:] *Prawo konsumenckie. Komentarz*, t. VII, red. K. Osajda, Warszawa 2019, s. 715.

28 Na tle dyrektywy 2008/48/WE zob. wyroki TS: z 21.04.2016 r., C-377/14, Ernst Georg Radlinger i Helena Radlingerová przeciwko Finway a.s., EU:C:2016:283, pkt 61 – dalej wyrok C-377/14, Radlinger, oraz z 9.11.2016 r., C-42/15, Home Credit Slovakia a.s. przeciwko Klárce Bíróovej, EU:C:2016:842, pkt 32.

24 Jest to istotne tym bardziej w kontekście braku transpozycji normy ak. 2 art. 6 dyrektywy 2023/2225 pozwalającej na różne traktowanie uzasadnione obiektywnymi kryteriami. Analogiczna treść jest bowiem wpisana w definicję dyskryminacji pośredniej (art. 3 pkt 2 *in fine* ustawy wdrożeniowej) oraz w klauzulę dopuszczającą różne traktowanie ze względu na płeć w dostępie i warunkach korzystania z usług, rzeczy oraz nabywania praw lub energii (art. 5 pkt 5 ustawy wdrożeniowej).

5. Ocena zdolności kredytowej

Dyrektywa 2023/2225 zawiera – istotnie rozbudowaną względem swojej poprzedniczki – regulację dotyczącą badania zdolności kredytowej, wyraźnie stanowiąc przy tym, że ocenę zdolności kredytowej przeprowadza się w interesie konsumenta²⁹. Konsekwentnie w projekcie znalazła się szczegółowa regulacja tej problematyki. Także w tym zakresie można jednak dostrzec potencjalne niezgodności z dyrektywą 2023/2225. Dyrektywa pozostawia bowiem dość duży zakres swobody kredytodawcom co do sposobu badania zdolności kredytowej w jednostkowym przypadku³⁰. Z tej perspektywy jako problematyczny jawi się przepis art. 31 ust. 2 projektu, który – przewidując normę imperatywną – stanowi, że w przypadku gdy całkowita kwota kredytu konsumenckiego nie przekracza jednokrotności wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę³¹, w celu dokonania oceny zdolności kredytowej, konsument przedstawia kredytodawcy wyłącznie oświadczenie o dochodach i wydatkach jego gospodarstwa domowego. Wprowadzenie sztywnego standardu w tym zakresie narusza dyrektywę 2023/2225. Taki wniosek nasuwa się, gdyby przyjąć, że brak takich sztywnych wymogów w zakresie normowania dyrektywy 2023/2225 nie pozwala państwom członkowskim na wprowadzenie takich wymagań, a zasady badania zdolności kredytowej powinny być określane przez kredytodawców³² i ewentualnie współkształtowane przez akty niebędące prawem powszechnie obowiązującym, jak np. rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego, w tym dotyczącą oceny zdolności kredytowej Rekomendację T³³. Trzeba mieć co prawda na względzie, że zgodnie z motywem 54 dyrektywy 2023/2225 państwa członkowskie powinny mieć możliwość wydawania dodatkowych wytycznych dotyczących dodatkowych kryteriów i metod oceny zdolności kredytowej konsumenta – np. ustalając limity dotyczące wysokości współczynnika pokrycia należności zabezpieczeniem lub wskaźnika wartości kredytu do dochodu. Nie wydaje się jednak, by mogły w tym zakresie przewidzieć tak sztywny wymóg jak wyłączność oświadczenia konsumenta przewidziana w art. 31 ust. 2 projektu.

Przepis ten wypada ocenić negatywnie także dlatego, że w istocie obniża on poziom ochrony konsumentów i nie pozwala na zrealizowanie celów oceny zdolności kredytowej wynikających z art. 18 ust. 1 dyrektywy 2023/2225³⁴. W przypadku kredytów opiewających na niższe kwoty, art. 31 ust. 2 projektu w istocie nie pozwala kredytodawcom na zweryfikowanie informacji wynikających z oświadczenia konsumenta, co nie odpowiada standardowi wynikającemu z orzecznictwa

29 Zob. E. Arroyo Amayuelas, *A Third...*, s. 10–13.

30 Na tle dyrektywy 2008/48/WE, zwłaszcza w kontekście jej motywu 26, zob. wyrok TS z 18.12.2014 r., C-449/13, CA Consumer Finance SA przeciwko Ingrid Bakkaus i in., EU:C:2014:2464, pkt 36 – dalej wyrok C-449/13, CA Consumer Finance SA.

31 Ustalano na podstawie ustawy z 10.10.2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2024 r. poz. 1773).

32 Zob. co do źródeł informacji, na podstawie których kredytodawca może dokonać oceny zdolności kredytowej, A. Stangret-Smoczyńska, *Zdolność...*, s. 398–422.

33 Komisja Nadzoru Finansowego, Rekomendacja T dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, Warszawa, luty 2013, https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/rekomendacja_t_%282814_09_2018%29_63160.pdf (dostęp: 16.07.2025 r.).

34 Na zmianę paradygmatu względem dyrektywy 2008/48/WE w tym zakresie zwraca uwagę E. Arroyo Amayuelas, *A Third...*, s. 10.

Trybunału Sprawiedliwości zapadłego na tle art. 8 dyrektywy 2008/48/WE³⁵. Projektowana norma potencjalnie zwiększa ryzyko udzielenia kredytów bez dostatecznie zweryfikowanej zdolności kredytowej, powodując, w jednostkowych przypadkach, ryzyko nadmiernego zadłużania się konsumentów.

6. Obowiązek wręczenia wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy

Artykuł 49 projektu nakłada na kredytodawców i pośredników kredytowych obowiązek wręczenia konsumentowi na trwałym nośniku wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Obowiązku takiego nie przewiduje dyrektywa 2023/2225, a w konsekwencji przepis ten narusza dyrektywę, nakładając na kredytodawców nieznaną jej obowiązki.

7. Zmiana postanowień umowy o kredyt konsumencki

Stosunek umowy o kredyt konsumencki jest stosunkiem o charakterze trwałym³⁶. Dlatego też zarówno dyrektywa 2023/2225, jak i projekt polskiej ustawy przewidują regulacje dotyczące zmiany postanowień umowy o kredyt konsumencki w czasie jej wykonywania. Zmiany te mogą – i najczęściej będą – wynikać z umowy, ale ich źródłem może być także zmiana normatywna. W razie wystąpienia takich zmian na kredytodawcy ciąży obowiązek informacyjny, który należy zaliczyć do grupy obowiązków informacyjnych w czasie trwania stosunku umownego³⁷. Zgodnie z art. 22 dyrektywy 2023/2225 przed zmianą postanowień umowy konsument powinien zostać poinformowany, w sposób transparentny, o zmianie oraz ewentualnie wymaganej zgodzie konsumenta, a jeśli zmiana wynika ze zmiany przepisów prawa, informacja powinna zawierać jej wyjaśnienie. Przedstawiona konsumentowi informacja powinna także zawierać harmonogram wdrożenia zmian, informację o dostępnych możliwościach złożenia skargi przez konsumenta, terminie na złożenie tej skargi oraz nazwę i adres organu, do którego składa się taką skargę. Transpozycji tego unormowania ma służyć art. 52 projektu, w którym przyjęto, że konsument ma być informowany o możliwości złożenia reklamacji do kredytodawcy, a w dalszej kolejności wniosku o rozpatrzenie sprawy do Rzecznika Finansowego³⁸ oraz skierowania sprawy na drogę sądową lub pozasądowego rozwiązania sporu (pominięto jednak informację o terminie na złożenie skargi). Co szczególnie istotne z perspektywy tego opracowania, to fakt, że art. 52 projektu przewiduje, iż informacje mają być udzielone konsumentowi nie później niż na 30 dni przed zmianą (ust. 1), jednak termin ten nie musi być zachowany, jeżeli zmiany postanowień umowy o kredyt konsumencki wprowadzane są na wniosek konsumenta lub konsument wyraził zgodę na przekazanie informacji bez zachowania tego terminu, kiedy to informacje mają być przekazane przed zmianą postanowień umowy o kredyt (ust. 2 i 3).

35 Wyrok C-449/13, CA Consumer Finance SA, pkt 37–38.

36 J. Pisuliński [w:] *System...*, s. 379.

37 P. Tereszkiwicz, *Przedumowne obowiązki informacyjne instytucji kredytowych w dyrektywie 2008/48/WE*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2009/12, s. 17.

38 Zgodnie z przepisami ustawy z 5.08.2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1109 ze zm.).

Tymczasem art. 22 dyrektywy 2023/2225 nie wprowadza żadnych szczegółowych reguł co do terminu przekazania konsumentowi informacji, poza ogólnym stwierdzeniem, że powinno to nastąpić przed zmianą postanowień umowy. Wprowadzenie terminu realizacji obowiązku informacyjnego jest więc sprzeczne z dyrektywą 2023/2225, mimo że przewiduje jasne reguły należytej realizacji obowiązku, minimalizując dla kredytodawców ryzyko naruszenia ciężących na nich obowiązków.

Oceny tej nie zmienia brzmienie motywu 60 dyrektywy 2023/2225, zgodnie z którym regulacja art. 22 dyrektywy 2023/2225 pozostaje bez uszczerbku dla przepisów krajowych dotyczących dopuszczalności, warunków i ważności zmian w umowie. Wprowadzenie w art. 52 projektu terminu 30 dni nie stanowi bowiem materialnoprawnej przesłanki skuteczności zmiany postanowień umowy – co byłoby dopuszczalne³⁹ – a właśnie dodatkowy element obowiązku informacyjnego ciężącego na kredytodawcy, który jest objęty harmonizacją zupełną w ramach dyrektywy 2023/2225.

Omówionej regulacji nie stosuje się, jeżeli zmiana postanowień umowy obejmuje zmianę wysokości stopy oprocentowania (art. 52 ust. 4 projektu). Jednak także w tym zakresie zgodność Projektu z dyrektywą 2023/2225 budzi zastrzeżenia.

8. Zmiana wysokości stopy oprocentowania

Obowiązki informacyjne związane ze zmianą stopy oprocentowania stanowią materię, która już w ramach obecnie obowiązującej ustawy o kredycie konsumenckim została transponowana w sposób wymagający dodatkowych zabiegów interpretacyjnych dla przyjęcia wykładni zgodnej z dyrektywą 2008/48/WE⁴⁰. Regulacja ta została w art. 23 dyrektywy 2023/2225 rozbudowana względem art. 11 dyrektywy 2008/48/WE. Niestety także projektowane w tym zakresie normy (art. 53 i 54 projektu) budzą wątpliwości z perspektywy zgodności z prawem unijnym.

Przepis art. 53 ust. 1 projektu nie zawiera wyraźnego wskazania, że obowiązek informacyjny aktualizuje się w razie zmiany wysokości stopy oprocentowania, gdy uprawnienie do zmiany wysokości stopy oprocentowania wynikało z umowy. Nie stanowi to jednak błędu transpozycyjnego, ponieważ hipoteza normy – a więc zmiana wysokości stopy oprocentowania – będzie zrealizowana wyłącznie, gdy zmiana taka może skutecznie nastąpić. To z kolei wymaga, by umowa kredytu konsumenckiego przewidywała zmienną stopę oprocentowania. Artykuł 53 ust. 2 projektu należyte oddaje treść obowiązku informacyjnego wynikającą z ak. 2 art. 23 ust. 1 dyrektywy 2023/2225.

Poważniejsze wątpliwości dotyczą jednak dopuszczalnego na podstawie art. 23 ust. 2 dyrektywy 2023/2225 wyjątku

od obowiązku informowania *ex ante*. Dyrektywa dopuszcza bowiem informowanie konsumenta o zmianie wysokości stopy oprocentowania nie przed dokonaniem zmiany, a okresowo (np. kwartalnie), o ile spełnione są szczegółowe przesłanki, tj. uprawnienie do takiej realizacji obowiązku informacyjnego wynika z umowy, zmiana stopy oprocentowania kredytu wynika ze zmiany stopy referencyjnej, nowa stopa referencyjna zostaje podana do informacji publicznej terminowo i za pośrednictwem odpowiednich środków, a informacja na temat nowej stopy referencyjnej jest także dostępna w lokalach kredytodawcy, na jego stronie internetowej i w aplikacji mobilnej. Tymczasem art. 53 ust. 3 projektu przewiduje, że strony mogą w umowie określić, iż obowiązek informacyjny będzie realizowany niezwłocznie po zmianie wysokości stopy oprocentowania, jeżeli zmiana stopy oprocentowania wynika ze zmiany stopy referencyjnej. Realizacja obowiązku informacyjnego *ex post* nie jest równoznaczna z informowaniem okresowym, które dopuszcza dyrektywa 2023/2225. Choć więc potencjalnie norma art. 53 ust. 3 projektu zapewnia wyższy standard ochrony konsumentów – informacja będzie bowiem przekazywana niezwłocznie, zaś w przypadku informowania okresowego między chwilą zmiany wysokości stopy oprocentowania a chwilą realizacji obowiązku informacyjnego może upłynąć znaczny okres – w świetle zasady harmonizacji zupełnej przepis ten narusza standard dyrektywy 2023/2225.

Także dalsze przesłanki nie są należyte odzwierciedlone w przepisach projektu. Artykuł 5 pkt 24 projektu ogranicza pojęcie stopy referencyjnej do stopy oprocentowania ogłaszanej w Dzienniku Urzędowym Narodowego Banku Polskiego. Oznacza to, że ze swej istoty stopa referencyjna będzie podana do informacji publicznej zgodnie z art. 23 ust. 2 lit. c dyrektywy 2023/2225. Informacja o tej stopie ma być jednak także odpowiednio upubliczniona przez kredytodawcę, co stanowi przesłankę uprawniającą do stosowania złagodzonego obowiązku informacyjnego. Artykuł 54 projektu nakłada co prawda na kredytodawców obowiązek udostępnienia informacji o wysokości stopy referencyjnej, nie wiąże go jednak z obowiązkiem informacyjnym wynikającym z art. 53 ust. 3 projektu. Zaproponowana regulacja nie oddaje więc treści art. 23 ust. 2 dyrektywy 2023/2225.

Źródłem dalszych wątpliwości jest przepis art. 53 ust. 4 projektu (powtarzający treść obowiązującego art. 36 ust. 4 u.k.k.). Przepis ten dotyczy sytuacji, gdy zmiana wysokości stopy oprocentowania jest wynikiem zmiany wysokości odsetek maksymalnych (art. 359 § 2¹ k.c.). Wówczas obowiązek informacyjny miałby być realizowany niezwłocznie po tej zmianie. W istocie jednak zmiana wysokości odsetek maksymalnych jest następstwem zmiany stopy referencyjnej⁴¹. Dyrektywa 2023/2225 nie wyróżnia zaś analogicznej regulacji szczególnej. W konsekwencji obowiązek informacyjny powinien być realizowany zgodnie z art. 23 ust. 1 dyrektywy 2023/2225 – co jest utrudnione ze względu na arbitralność i natychmiastowość działania NBP w odniesieniu do stóp procentowych – albo, o ile przewiduje to umowa o kredyt konsumencki, zgodnie z art. 23 ust. 2 dyrektywy 2023/2225. Można co prawda argumentować, że art. 53 ust. 4 projektu zawiera doprecyzowanie reguł z ust. 1 dla tego szczególnego przypadku, jednak obowiązywanie takiej reguły stanowi potencjalne naruszenie dyrektywy⁴².

39 C. Jungmann, *Die EU-Verbraucherkreditrichtlinie 2023*, „Zeitschrift für Bank- und Kapitalmarktrecht” 2024/1, s. 6. Jedynie posiłkowo można w tym zakresie wskazać na orzecznictwo TS dotyczące polskiej regulacji kosztów pozaodsetkowych, w którym stwierdzono, że państwa członkowskie są władne uregulować kwestie materialnoprawne, dotyczące treści stosunku umowy o kredyt konsumencki, nieunormowane dyrektywą 2008/48/WE, o ile nie wiąże się to z nałożeniem na kredytodawców dodatkowych obowiązków informacyjnych – zob. wyroki TS: z 26.03.2020 r., C-779/18, Mikrokasa S.A., EU:C:2020:236, pkt 40–48; z 3.09.2020 r., sprawy połączone C-84/19, C-222/19 i C-252/19, Profi Credit Polska S.A., EU:C:2020:631, pkt 54–57.

40 Zob. D. Rogoń, *Uprawnienia konsumenta w czasie trwania stosunku kredytowego na gruncie nowej ustawy o kredycie konsumenckim*, „Monitor Prawa Bankowego” 2011/12, s. 15–16; T. Czech, *Kredyt...*, s. 532; A. Wiewiórowska-Domagalska, M. Bujalski [w:] *Zobowiązania...*, s. 435, 440.

41 T. Czech, *Kredyt...*, s. 535; A. Wiewiórowska-Domagalska, M. Bujalski [w:] *Zobowiązania...*, s. 441.

42 Zob. A. Wiewiórowska-Domagalska, M. Bujalski [w:] *Zobowiązania...*, s. 435, 440–441.

9. Przelew wierzytelności kredytodawcy

Kwestii przelewu wierzytelności z tytułu umowy o kredyt konsumencki przez kredytodawcę poświęcony jest art. 39 dyrektywy 2023/2225. Przepis ten w zasadzie powtarza brzmienie art. 17 dyrektywy 2008/48/WE. Mający transponować ten przepis art. 65 projektu różni się od obecnej polskiej regulacji (art. 44 u.k.k.), choć nie są to różnice merytoryczne. Zasadnicza różnica dotyczy redakcji ust. 1. O ile art. 44 ust. 1 u.k.k. ujęty jest od strony negatywnej, przewidując bezskuteczność postanowień wyłączających lub ograniczających uprawnienia przysługujące konsumentowi, o tyle art. 65 ust. 1 projektu ujęty jest od strony pozytywnej, stanowiąc, że konsumentowi przysługują względem nabywcy wierzytelności z umowy o kredyt konsumencki wszelkie zarzuty, które przysługiwały mu względem kredytodawcy. Zmianę tę wypada ocenić pozytywnie. Zasadniczym celem normy art. 39 dyrektywy 2023/2225 jest zagwarantowanie, by wskutek przelewu wierzytelności nie dochodziło do pogorszenia sytuacji konsumenta⁴³. Do osiągnięcia tego celu nie jest konieczne wyraźne odniesienie się do skuteczności poszczególnych postanowień, którą można oceniać według reguł ogólnych (art. 58 § 1 k.c., art. 385¹ § 1 k.c.)⁴⁴. Zaproponowane brzmienie odpowiada zresztą redakcji innych przepisów regulujących zarzuty przysługujące stronom w razie przelewu wierzytelności (art. 513 i 515 k.c.).

Także art. 65 ust. 2 projektu różni się – choć w mniejszym stopniu – od obowiązującej regulacji, tj. art. 44 ust. 2 u.k.k. Projektodawca, normując wyjątek od obowiązku informowania konsumenta o przelewie, zdaje się dostrzegać, że zajmowanie się obsługą kredytu – o czym stanowi art. 39 ust. 2 dyrektywy 2023/2225, a za nim art. 65 ust. 2 projektu – jest szersze niż otrzymywanie świadczenia, do którego ograniczał się art. 44 ust. 2 u.k.k.⁴⁵ W konsekwencji projektodawca zdecydował się na wierne odwzorowanie brzmienia dyrektywy 2023/2225. Artykuł 65 ust. 2 projektu powtarza jednak błąd transpozycyjny znany z art. 44 ust. 2 u.k.k., stanowiąc, że informacja o przelewie wierzytelności ma zostać udzielona konsumentowi na trwałym nośniku⁴⁶. Dyrektywa 2023/2225 nie przewiduje tymczasem w tym zakresie żadnych wymogów formalnych, a w konsekwencji państwa członkowskie nie są władne wprowadzić takich wymogów. Za sprzeczne z dyrektywą 2023/2225 należałoby uznać zarówno przyjęcie art. 65 ust. 2 projektu w proponowanym brzmieniu, jak i ustalenie, że wymóg formalny mógłby wynikać z art. 515 k.c. stanowiącego o pisemnym zawiadomieniu dłużnika przez zbywcę⁴⁷. Nie zmienia to faktu, że w praktyce korzystne jest informowanie konsumenta w sposób pozwalający mu na dostęp do treści zawiadomienia także w przyszłości, choćby dla celów dowodowych.

43 Motyw 86 dyrektywy 2023/2225. Na tle art. 44 u.k.k. zob. M. Grochowski [w:] *Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz*, red. K. Osajda, P. Miklaszewicz, K. Pacuła, Legalis 2024, art. 44, teza 2.

44 Zresztą na tle art. 44 ust. 1 u.k.k. i tak budziło wątpliwości, czy przepis ten wprowadza samodzielną sankcję bezskuteczności, czy konieczne jest odwołanie się do art. 58 § 1 k.c. – zob. M. Grochowski [w:] *Ustawa...*, art. 44, teza 6.; A. Wiewiórowska-Domagalska, M. Bujalski [w:] *Zobowiązania...*, s. 475.

45 Zob. T. Czech, *Kredyt...*, s. 664; A. Wiewiórowska-Domagalska, M. Bujalski [w:] *Zobowiązania...*, s. 474.

46 A. Wiewiórowska-Domagalska, M. Bujalski [w:] *Zobowiązania...*, s. 474.
47 W tym zakresie art. 65 ust. 2 projektu stanowiłby *lex specialis* względem art. 515 k.c. Tak na tle art. 44 ust. 2 u.k.k. J. Pisuliński [w:] *System...*, s. 448.

10. Przedterminowa spłata kredytu

Uprawnienie do przedterminowej spłaty kredytu przewiduje art. 29 dyrektywy 2023/2225. Przepis ten odpowiada treściowo art. 16 dyrektywy 2008/48/WE, precyzując jednak w ust. 1, że przy obliczeniu kwoty, o którą obniża się całkowity koszt kredytu w związku ze wcześniejszą spłatą, uwzględnia się wszystkie koszty nałożone na konsumenta przez kredytodawcę. Dodanie tego zdania jest pokłosiem wyroku z 11.09.2019 r., C-383/18, Lexitor sp. z o.o. przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej im. Franciszka Stefczyka i in.⁴⁸, i potwierdza, że orzecznictwo Trybunału zachowuje aktualność także na gruncie dyrektywy 2023/2225. Transpozycji art. 29 dyrektywy 2023/2225 mają służyć art. 79–83 projektu. Jednak i w ramach tej regulacji projektodawca przewidział normy, które naruszają standard dyrektywy 2023/2225. Za sprzeczne z dyrektywą należy uznać wprowadzenie w art. 79 ust. 2 i 3 projektu nieznanego dyrektywie obowiązku kredytodawcy do przedstawienia konsumentowi, na jego wniosek, informacji o wysokości kwoty umożliwiającej dokonanie spłaty kredytu w całości, na określony dzień przypadający przed terminem spłaty określonym w umowie o kredyt konsumencki.

Istotnym *novum* jest wprowadzenie w art. 80 ust. 2 projektu wzoru, wedle którego oblicza się obniżkę w odniesieniu do kosztów pozaodsetkowych. Wcześniej analogiczny wzór wprowadzono w odniesieniu do konsumenckich pożyczek lombardowych w art. 12 ust. 1 ustawy z 14.04.2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej⁴⁹. Rozwiązanie to oceniono pozytywnie⁵⁰ i tak też należy ocenić propozycję art. 80 ust. 2 projektu. Konsument będzie w stanie łatwo ustalić i zweryfikować wysokość przysługującej mu obniżki. Ujęty w projekcie wzór nie znajduje przy tym zastosowania do odsetek. Jest to jednak logiczne, ponieważ w odniesieniu do oprocentowania, którego wysokość z istoty zależy od upływu czasu⁵¹, ustalenie proporcjonalnej obniżki nie nastrocza wątpliwości. Państwa członkowskie są uprawnione do przyjęcia wzoru, wedle którego ustalana będzie wysokość obniżki⁵². Nie stanowi to naruszenia dyrektywy, o ile wskutek zastosowania wzoru nie będzie dochodzić do ustalenia innej kwoty obniżki niż wynika to z art. 29 ust. 1 dyrektywy 2023/2225.

11. Obowiązki dotyczące personelu kredytodawców i pośredników kredytowych

Nowością, którą wprowadza dyrektywa 2023/2225, jest nałożenie na kredytodawców i pośredników kredytowych obowiązków dotyczących ich personelu. Interwencja prawodawcy unijnego objęła więc ramy strukturalne działalności podmiotów działających na rynku kredytów konsumenckich także poza

48 EU:C:2019:702, pkt 36. Zob. także motyw 70 dyrektywy 2023/2225; w literaturze E. Arroyo Amayuelas, *A Third...*, s. 15–16.

49 Dz.U. z 2024 r. poz. 1111.

50 A. Wiewiórowska-Domagalska, M. Bujalski [w:] *Zobowiązania...*, s. 499.

51 Zamiast wielu zob. M. Lemkowski, *Odsetki cywilnoprawne*, Warszawa 2007, s. 139; T. Dybowski, A. Pyrzyńska [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 5, *Prawo zobowiązań – część ogólna*, red. K. Osajda, Warszawa 2020, s. 308.

52 Wzór ten doprecyzowuje bowiem wynikającą z dyrektywy 2023/2225 rozwiązanie, a nie stanowi rozwiązania alternatywnego w ramach wynikającego z dyrektywy standardu ochrony – por. A. Wiewiórowska-Domagalska, *O celu...*, s. 133.

jednostkową relacją umowną łączącą kredytodawcę z konsumentem. W konsekwencji ochrona konsumenta ma nie tylko być realizowana w ramach środków indywidualnych, lecz także być niejako wpisana w architekturę rynku. Wystarczy wspomnieć choćby o zasadach wynagrodzenia personelu, które mają wspierać założenia dyrektywy, w tym minimalizować ryzyko nieodpowiedzialnego kredytowania⁵³.

Artykuł 33 dyrektywy 2023/2225 przewiduje wymogi dotyczące wiedzy i kompetencji personelu, nakładając na kredytodawców obowiązek wymagania od swojego personelu posiadania i aktualizowania odpowiedniego poziomu wiedzy i kompetencji. Można mieć pewne wątpliwości, czy art. 113 projektu należycie oddaje treść tej normy, przewidując, że kredytodawcy i pośrednicy kredytowi mają zapewnić, by ich personel przed przystąpieniem do wykonywania czynności oraz co najmniej raz na 3 lata odbył szkolenie z zakresu zagadnień dotyczących opracowywania, oferowania lub zawierania umów o kredyt konsumencki, świadczenia usług pośrednictwa w zakresie kredytu konsumenckiego lub świadczenia usług doradczych, świadczenia usług dodatkowych (jeżeli są one oferowane), a także praw konsumenta w zakresie oferowanych i świadczonych przez nich usług. Czym innym jest bowiem obowiązek wymagania od personelu określonych kompetencji, a czym innym zapewnienie, by personel odbywał w tym zakresie odpowiednie szkolenia (które mogą odpowiedniego skutku nie odnieść). Właściwe jest jednak przyjęcie, że dyrektywa przewiduje w tym zakresie obowiązek staranności, a art. 113 projektu daje się wyłożyć w zgodzie z tym obowiązkiem. Nałożenie na kredytodawców swoistego zobowiązania rezultatu, którego należyte wykonanie byłoby oceniane przez organ nadzorczy (KNF), wydaje się w tym kontekście zbyt daleko idące, co skłania do przyjęcia przedstawionej wykładni.

12. Podsumowanie

Dokonany przegląd projektu nowej ustawy o kredycie konsumenckim z 4.07.2025 r. prowadzi do wniosku, że przyjęcie ustawy w brzmieniu odpowiadającym temu projektowi skutkowałoby naruszeniem prawa unijnego, przynajmniej w odniesieniu do kilku zharmonizowanych instytucji. W szczególności należy tu wymienić wprowadzenie nowych obowiązków informacyjnych lub dodatkowych modalności dla ich realizacji względem standardu wynikającego z dyrektywy 2023/2225, opartej na zasadzie harmonizacji zupełnej. Przyjęcie tych regulacji rodziłoby także dodatkowe trudności dla kredytodawców, w szczególności chcących prowadzić działalność w kilku państwach członkowskich, wymagając od nich dostosowania się do niejednorodnych reguł dotyczących udzielania kredytów konsumenckich. Projekt niestety nie usuwa także niektórych błędów transpozycyjnych, jakie znalazły się w ustawie z 2011 r. (w odniesieniu do dyrektywy 2008/48/WE). Przed dokonaniem transpozycji dyrektywy 2023/2225 do prawa polskiego, a więc przed przyjęciem nowej ustawy o kredycie konsumenckim, konieczne jest zrewidowanie niektórych regulacji wynikających z projektu.

Artykuł ten, jak wspomniano, nie pretenduje przy tym do miana wyczerpującego omówienia opublikowanego projektu.

⁵³ Na relację między zasadą odpowiedzialnego kredytowania a strategiami biznesowymi instytucji kredytowych zwracają uwagę A. Stangret-Smoczyńska, *Zdolność...*, s. 164–166; E. Rutkowska-Tomaszewska, M. Paleczna, *Idea odpowiedzialnego kredytowania na rynku niebankowych kredytów konsumenckich w Polsce*, „internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny” 2018/6(7), s. 40.

W konsekwencji nie można wykluczyć także dalszych błędów transpozycyjnych lub niejasności, które będą musiały zostać rozstrzygnięte w drodze wykładni prounijnej. Takim, dającym się stosunkowo łatwo skorygować, błędem jest np. przyjęta w art. 5 pkt 25 projektu definicja trwałego nośnika, która wprowadza nieznaną dyrektywie 2023/2225 przesłankę uznania za trwały nośnik, jaką jest powszechność wykorzystania nośnika. Niektóre kwestie zostały także celowo pozostawione poza zakresem tego opracowania, ich ocena wymaga bowiem nie tylko analizy z perspektywy zgodności z dyrektywą 2023/2225, lecz także odpowiedzi na bardziej fundamentalne pytania dotyczące polityki prawa na rynku kredytów konsumenckich. Kwestią taką, obok kwestii wspomnianych we wstępie, jest w szczególności definicja całkowitej kwoty kredytu, którą przewiduje art. 5 pkt 3 projektu. Odpowiada ona w pełni tej wynikającej obecnie z art. 5 pkt 7 u.k.k., odbiegając jednak od definicji art. 3 pkt 10 dyrektywy 2023/2225. Jest to skutkiem próby recepcji – już na poziomie definicji ustawowej – wyroku C-377/14, Radlinger⁵⁴ Ocena, czy redakcja przepisu oddaje wnioski płynące z tego judykatu, a także czy pozwala ona rozwiązać zasadniczą wątpliwość dotyczącą praktyki kredytowania pozaodsetkowych kosztów kredytu, jest jednak zagadnieniem zasługującym na osobne opracowanie.

Abstract

Maciej Bujalski

Research assistant, Jagiellonian University, Faculty of Law and Administration, Department of Private Law, Section of Comparative Private Law; PhD student, Doctoral School in the Social Sciences, Jagiellonian University, Poland (ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4004-8319>).

Compliance of the Draft Consumer Credit Bill of 4 July 2025 with Directive 2023/2225

Keywords: consumer credit, transposition of a directive, Directive 2023/2225, CCD2

This article analyses the draft consumer credit bill of 4 July 2025, the purpose of which would be the transposition of Directive 2023/2225 of 18 October 2023 on credit agreements for consumers and repealing Directive 2008/48/EC, in terms of its compliance with EU law. The article specifies the provisions that, if adopted, could result in the national regulation's inconsistency with Directive 2023/2225, while full harmonisation is required. The critical assessment covers, inter alia, the prohibition of discrimination, provisions on the creditworthiness assessment, modifications of the credit agreement, early repayment of the credit, rules on information obligations that are not included in the Directive, and certain terminological issues. The objective of the article is to draw the legislator's attention to potential inconsistencies of the draft bill with EU law in order to avoid them during the transposition of Directive 2023/2225 into Polish law.

Some comments presented in this article are a result of works of the working group of the Civil Law Codification Commission led by prof. dr hab. Jerzy Pisuliński in the process of consultations on the draft bill taking place before its publication.

⁵⁴ Zob. wyrok C-377/14, Radlinger, pkt 85–91.

Bibliografia/References

- Arroyo Amayuelas A., *A Third Directive on Consumer Credit*, „European Review of Contract Law” 2024/1.
- Cafaggi F., Lamiceli P., *The Principles of Effectiveness, Proportionality and Dissuasiveness in the Enforcement of EU Consumer Law: The Impact of a Triad on the Choice of Civil Remedies and Administrative Sanctions*, „European Review of Private Law” 2017/3.
- Czech T., *Kredyt konsumencki. Komentarz*, Warszawa 2023.
- Dybowski T., Pyrżyńska A. [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 5, *Prawo zobowiązań – część ogólna*, red. K. Osajda, Warszawa 2020.
- Grochowski M. [w:] *Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz*, red. K. Osajda, P. Mikłaszewicz, K. Pacuła, Legalis 2024.
- Jungmann C., *Die EU-Verbraucherkreditrichtlinie 2023*, „Zeitschrift für Bank- und Kapitalmarktrecht” 2024/1.
- Kilpatrick C., Eklund H., *Article 21* [w:] *The EU Charter of Fundamental Rights. A Commentary*, red. S. Peers, T. Hervey, J. Kenner, A. Ward, Oxford 2021.
- Kłoda M., *Niektóre uprawnienia konsumenta w nowej dyrektywie o kredycie konsumenckim*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2009/11.
- Kunkiel-Kryńska A., *Tendencje harmonizacyjne w prawie konsumenckim Unii Europejskiej*, „Studia Prawnicze” 2012/2.
- Kunkiel-Kryńska A., *Metody harmonizacji prawa konsumenckiego w Unii Europejskiej i ich wpływ na procesy implementacyjne w państwach członkowskich*, Warszawa 2013.
- Lemkowski M., *Odsetki cywilnoprawne*, Warszawa 2007.
- Pisuliński J. [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 8, *Prawo zobowiązań – część szczegółowa*, red. J. Panowicz-Lipska, Warszawa 2011.
- Rogoń D., *Uprawnienia konsumenta w czasie trwania stosunku kredytowego na gruncie nowej ustawy o kredycie konsumenckim*, „Monitor Prawa Bankowego” 2011/12.
- Rogoń D. [w:] *Prawo konsumenckie. Komentarz*, t. VII, red. K. Osajda, Warszawa 2019.
- Rutkowska-Tomaszewska E., Paleczna M., *Idea odpowiedzialnego kredytowania na rynku niebankowych kredytów konsumenckich w Polsce*, „internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny” 2018/6(7).
- Stangret-Smoczyńska A., *Zdolność kredytowa w ujęciu prawnym prawa polskiego*, Warszawa 2016.
- Tereszkiewicz P., *Przedumowne obowiązki informacyjne instytucji kredytowych w dyrektywie 2008/48/WE*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2009/12.
- Wiewiórska-Domagalska A., *O celu i metodzie transpozycji dyrektyw unijnych – na przykładzie projektu ustawy o prawach konsumenta*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2014/1.
- Wiewiórska-Domagalska A., Bujalski M. [w:] *Zobowiązania*, t. V, *Przepisy pozakodeksowe. Komentarz*, red. P. Machnikowski, Warszawa 2025.
- Wyżykowski B., *Kredyt odnawialny na tle ustawy o kredycie konsumenckim – wybrane zagadnienia*, „Monitor Prawniczy” 2019/23.
- Zoll F., Bujalski M., *Article 1 of Directive 2000/43/EC* [w:] *European Consumer Law. Article-by-Article Commentary*, red. R. Schulze, E. Arroyo Amayuelas, Baden-Baden 2025 (w druku).

REKLAMA

PRZYKŁADY, SCHEMATY I WZORY, CZYLI 100% PRAKTYCZNEJ WIEDZY

Książka zawiera omówienie najnowszych zmian legislacyjnych, których celem było m.in. uproszczenie i przyspieszenie restrukturyzacji, zwłaszcza dla mikro, małych i średnich przedsiębiorców.

Autorzy – za pomocą przykładów, schematów i wzorów – opisują poszczególne instytucje lub instrumenty prawne związane z zagadnieniem niewypłacalności i jej skutkami.

Celem opracowania jest przedstawienie w przystępny sposób złożonych zagadnień, dlatego zostało ono podzielone na dwie części:

- pierwszą – opisującą postępowania restrukturyzacyjne,
- drugą – poświęconą prowadzeniu postępowania upadłościowego.

Autorzy prezentują zarówno etap związany z zagrożeniem niewypłacalnością, jak i postępowania, które są prowadzone w przypadku ziszczenia się podstaw do ogłoszenia upadłości. **Przedstawiają także zagadnienia upadłości deweloperskiej oraz przygotowanej likwidacji.**

**ZAMÓW KSIĄŻKĘ Z RABATEM 20% W KSIĘGARNI PROFINFO.PL
W FORMULARZU ZAMÓWIENIA WPISZ KOD: WKCZA20**

